

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECEZANĂ”
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
” România și străinătate pe an 14 franci		ADMINISTRAȚIUNEA
” ” ” ” pe 1/2 an 7 ”		Librăriei și Tipografeii diec. în Caransebeș

Zidirea, întocmirea și decorarea din lăuntru a locașului dumnezeesc, cum o cere biserica și tradițiunea

(Urmare)

II

Stilul de construire.

6. Despre stilul de construire în genere.

Stilul de construire nu e nimic alta decât forma sau modul de zidire. Această formă, acest mod e totdeauna condiționat de caracterul edificiului, ce e de zidit. Așadară și stilul de construire bisericesc e condiționat de ideea religioasă, ce ni-o reprezintă locașul dumnezeesc. El se bazează pe spiritul și recerințele cultului creștin și e deci cu atât mai corect, cu cât mai mult ia în privire recerințele cultului creștin. Ideea religioasă, ce se manifestează în cultul creștin. În dezvoltarea spirituală a comunii creștine, trebuie să-și aște expresiune plastică în modul de zidire al bisericii. Toată zidirea cu variele sale părți trebuie să dea pe față spiritul bisericesc creștin, cum se arată, se respică el acum în planul fundamental al bisericii.

De oare-ce arhitectura bisericească se bazează pe spiritul și recerințele cultului creștin, apoi cele *fințiale* ale ei se află normate chiar în timpurile apostolice. În privința aceasta nu poate să fie deci nici o deosebire între felurile stiluri de construire. Numai formele cele nefințiale, curat arhitectonice se pot prezenta în felurit mod, se pot schimba și modifica. Forma și chipul fințial al locașului dumnezeesc sunt normate prin spiritul și recerințele cultului creștin, s'au ivit odată cu creștinismul, având până'n ziua de astăzi aceleași necesități, fie bisericile mici sau mari, zidite într'un stil sau într'altul. Necesitățile acestea sunt: 1. Altarul făcut spre răsărit, dând direcțiunea zidirii întregi; 2. Despărțirea celor ce sacrifică, a preoților, de mireni; 3. Locul înălțat în partea de

ost a naosului (*σωλέα*); 4. Starea mirenilor în partea de vest a solei și a altarului; 5. Despărțirea lor după sex; 6. Întrarea din vest; 7. Tinda sau pronaosul bisericii. Fie-care stil de construire trebuie să ia în privire necesitățile acestea; celelalte părți și forme ale zidirii pot fi diferite și numai cu privire la diferența aceasta se poate vorbi din punct de vedere al bisericii de mai multe feluri de stiluri de construire.

Stilurile de construire, cari în decursul secolelor s'au aplicat la zidirea bisericilor, sunt următoarele: Stilul *basilicelor romane* sau mai bine stilul *vechiu creștin*, stilul bizantin, stilul *romanic*, stilul *gotic* și stilul *renesancei* (renașterii).

Ca să vedem, care din stilurile acestea e mai potrivit pentru bisericile ortodoxe, care corespunde mai bine cultului ortodox, le vom descrie mai de amăruntul aici, aruncând ochiul la istorie.

7. Stilul basilicelor romane sau stilul vechiu creștin.

Deși cu cuvântul „basilică” lung timp se însemnă biserica creștină în genere, fie ea zidită într'un stil sau într'altul, totuș în timpul de față li-se dă numirea aceasta numai edificiilor, ce sunt construite în stilul vechiu creștin-roman al basilicelor. Caracteristica stilului acestuia e *patruunghiul lungăreț*, care spre răsărit se termină într'o *firidă* (apsis, concha, tribuna) *semicercnală*, fiind îndecomun despărțit de ea cu o nae transversală. Prin anticurte se intră în naia mijlocie, care de regulă are două câte odată patru năi laterale. *Naia mijlocie e mai lată și mai înaltă decât năile laterale*, ceea-ce cu deosebire caracterizează stilul basilicelor. Năile sunt despărțite cu colonne antice cu capitule (capitellum, partea cea de sus a columnei) corintice ori romane, făcute din material frumos și formate avut, purtând pereții cei înalți ai năii mijlocie. Tot între două colonne erau pietri așezate orizontal și decorate frumos (epistilyum, arhitrav) sau arcuri rotunde (arhivolte), care îmbinau sus colonnele ajutând a purta zidul. În biserici mari cu ziduri grele

se aplicau câte odată și pilastri zidiți pătrat. — De asupra nărilor laterale se aflau în unele biserice empore (galerie pe columne) deschise spre naia mijlocie, servind ca loc de stăzut pentru femei.

Firida semicercuală (apsis) acoperită cu o boltă în formă de scoică (de aceea și numirea *κονχή*), unde stă s. masă, de asupra căreia se ridică pe patru columne o construcție numită *κιβόριον*, ciborium, și scaunul, tronul arhiereului cu scaunele mai joase ale presbiterilor în jurul său, eră împreunată sau imediat cu naia mijlocie, sau, dacă erau bisericile mai mari, despărțită de ea prin o naie transversală, care avea aceeaș înălțime și acelaș acoperemânt ca și naia mijlocie trecând adese-ori în forma brațelor crucii în dreapta și în stânga peste nările laterale. În cazul cel ultim, când bisericile erau mari, eră și locul altarului mai mare, luându-se la el o parte din naia transversală, pe când cealaltă despărțită prin cancelii de altar, de presbiter, eră menită ca loc de stăzut pentru *cântăreți și clerul inferior*. În partea aceasta și anume imediat înaintea naosului stăteau și *amvoanele*, adică niște estrade, tribune la cari duceau vr'o câteva trepte și dintre cari una, cea din partea stângă (privind din altar) serviă la cetit apostolul, iară cealaltă din partea dreaptă la cetit evangelia. Amândouă amvoanele erau împreunate cu o îngrăditură de fer sau de piatră, care despărția locul cântăreților de naos și în care ducea o ușă, ce se putea încuia. Unde cerea trebuința, se despărția — separându-se aripile nării transversale — locuri anumite pentru membri mai însemnați ai bisericii. Două uși duceau în locurile acestea din nările laterale și anume o ușă în spațiul din mâna dreaptă numit *senatorium* (pentru laici distinși, apoi și pentru monahi), iară alta în cel din mâna stângă, numit *matronaeum, ματρωνίκιον* (pentru fecioarele consacrate lui Dumnezeu și femeile de distincțiune.)

Între apsis și naos se află un părete deschis în partea de jos, care sus se încheie cu un arc înalt, adese-ori sprijinit de columne, și poartă numele „*arc triumfal*“, aducându-le aminte creștinilor de triumful lui Hristos asupra morții și de preamărirea lui în cer.

Pe când apsis de regulă nu avea *ferestre*, se aflau multe în naia mijlocie, în cea transversală, în nările laterale și la fațadă. Ferestrele, la început din lespezi de marmură găurită simetric, mai târziu din sticlă erau zidite în forma pătratului drept-unghiular, încheindu-se sus în arc rotund.

Din afară duceau în biserică două *uși laterale și una mijlocie*. Pe ușa mijlocie, cea principală, eră, intrarea în naosul de mijloc și apoi de-a dreptul în presbiteriu, din care cauză se și numia adese-ori ușa preoților; pe ușa laterală din partea dreaptă intrau în biserică bărbații, pe cea din stânga femeile. Ușa la naosul cel de mijloc, pentru că eră mai lată, avea de regulă două aripe, încheindu-se în arc rotund; ușele laterale erau înguste și n'aveau arcul amintit.

Spre apus se intră din ușile acestea în *pronaos, tindă* (*πρόναος, vestibulum*). Tinda avea lățimea basilicei și înălțimea nărilor laterale. Fiindu-i acoperemântul sprijinit de columne, împreunate ca și ale naosului, avea forma unei galerii. La biserici mari galeria aceasta se întindea în stânga și în dreapta în linia edificiului, închieindu-se paralel cu fațada așa, că la mijloc se făcea un spaț liber cu patruunghiri, adică *anticurtea* (numită *αυλή, αίθριον*, atrium), unde stăteau penitenții publici ai clasei celei mai joase (*χειμάζοντες, προσκλαίοντες*). În anticurtea aceasta se află vasul de apă la spălat mâinile numit *κολυμβείον, φιάλη χερων*, lat. cantharus, labrum, lymphaeum. Unde nu se află „atrium“, vasul de apă se așeză în tindă, în nartice. Pe o ușă sau și pe mai multe ale anticurții se ieșea afară.

Partea de afară a basilicei eră mai fără ornament arhitectonic, numai ici-colo dăm de puțină decorare sculpturală la fațadă de un îmbuc simplu în jurul zidirii, de încadrări de tot simple la uși și ferestre.

Ce se atinge de *acopereminte*, apoi naia mijlocie o acopere un fronton făcut cam costiș de cărămidă, la biserici mai avute de metal; nările laterale și narticul au acopereminte mai mult plane, pe când apsis acoperemânt boltit.

Pe când exteriorul basilicei eră simplu, *interiorul ei* avea ornamentică vară și avută. Apsida eră de regulă îmbrăcată cu marmură atât la pereți cât și la podea, iară în partea de sus cu icoane de mozaic, adică cu niște pietricele mici în forma pătrată și de felurită culoare, cari se așăzau astfel, că din combinarea colorilor se formă icoana, ce eră dorită. Păretele de-asupra arcului triumfal eră înfrumșetăt cu felurite chipuri din s. scriptură, de regulă se înfățișă pe el Isus Hristos ca triumfător (în cer) sau ca judecător. — În *naos* pereții nării mijlocii, care se ridică de-asupra nărilor laterale la o înălțime de două-ori mai mare, erau decorați cu lespezi de marmură, cu icoane simple sau de mozaic, ce înfățișau tablouri din biblie și din viața martirilor, rivalizând cu frumșeța columnelor, de cari erau răzimați.

Plafondul naosului și în special al nării mijlocii are formă plană, fiind îmbrăcat cu table de lemn decorate frumos și așăzate între bârne aurite. Mai târziu nu se întrebuișă căptușala cu table, ci toate bârnelor de cari se răzima acoperemântul, se lăsau așa, cum erau puse, fiind văzute de toți. Și în cazul acesta bârnelor erau ornate cu aur și prinse cu colori frumoase. Ca plafondul naosului și plafondul pronaosului eră căptușit cu table de lemn.

Podeala naosului așăderea eră ornată în felurit mod. În unele biserici se împreunau mai mulți lespezi de marmură de felurită culoare în figuri geometrice, ceea ce se numia opus Alexandrinum; în altele se făceau din bucățele micuțe de marmură, a căror suprafață eră colorată, felurite ornăminte, cari în com-

pozițiunea lor înfățișau frunze, flori, animale ș. a. d., ceea ce se numia opus musivum (*ψυφοθέτημα*), trăgându-și de aici numele și lucrul musiv, mozaic.

În *pronaos*, și anume în nartic se decoră cu deosebire spațiul încunjurat de un arc rotund deasupra bărnei orizontale a ușii, ce ducea în naia mijlocie. Spațiul acesta numit *τύμβανον* era ornat cu ornamente sculpturale și picturale, având adese-ori și inscripțiuni potrivite. Podeala narticului de regulă era pardosită cu pietri mai simple, pe când columnele galeriei aveau mai același ornământ ca și ale naosului, fiind numai mai mici și mai subțiri la trunchiu. Păretele din afară al narticului de-asupra columnelor în formă de creastă era așijderea înfrumusețat cu tablouri frumoase, la a căror privire, ceice steteau în nartic, își aduceau aminte de menirea lor. Îndecomun era păretele acesta ornat cu înfățișări din T. V., bunăoară cu căderea protopărinților în raiu (de aceea pentru nartic și numirea *παράδεισος*), cu cercările lui Iov, istoria lui Tovia ș. a. d., sau câte odată și cu înfățișări din T. N. și din istoria martirilor.

Cum se vede din cele zise, simplitate mare împreună cu sublimitate măreață e caracterul spiritual al basilicii creștine vechi. Predominarea direcțiunii orizontale, întinderea în lungime, încheierea edificiului cu apsis, păstrarea fidelă a planului fundamental al bisericii creștine, întrebuințarea columnelor ca puncte de razim la zidire, decorarea avută în interior și lipsa ei în exterior — sunt semnele caracteristice ale stilului vechiu creștin.

Din bisericile creștine construite în stilul basilicelor romane merită să fie amintite din vechime: biserica s. *mormânt* din Ierusalim și a s. *apostoli* din Constantinopole, zidite de Constantin cel mare, biserica cea veche a s. *Paul* din Roma zidită tot de Constantin și biserica *schimbării la față a Domnului* pe muntele Sinai zidită de Iustinian (527—565). Bisericile acestea nu mai există astăzi, au dispărut mai cu tot făcând loc unor edificii noi. Din basilicele creștine, cari au ajuns până în timpurile noastre, păstrându-și tipul antic, amintim: în Roma: S. *Agnese* (sec. 6). S. *Giovanni in Laterano* (sec. 6) și S. *Prassede* (sec. 9); în Ravena: biserica S. *Apollinare* (sec. 6) zidită de Iustinian I. și conservată foarte bine. În timpurile cele mai noi s'au zidit în stilul vechiu creștin bisericile: S. *Bonifacius* din München (de Ziebland) și S. *Iacobus* din Berolina (de Stüler).

8. Stilul bizantin.

Nu se mai construiește toate bisericile din timpurile lui Constantin cel mare în stilul basilicelor romane, ci adese-ori se aplicau — deși forma basilicii era predominantă — și alte forme fundamentale condiționate în parte de scopuri anumite. Mai cu samă pentru bisericile, ce se zideau de-asupra mormintelor martirilor, și pentru baptisterii s'a introdus în imperiul bizantin o zidire proprie centrală, care îndecomun se numește „stil bizantin”. Stilul acesta cu-

rând a devenit predominant în tot orientul creștin, trecând chiar și la occident. Sub felurite influințe s'a dezvoltat el însă în singuritele țeri în felurit mod.

Punctul de purcedere era și la stilul bizantin basilica romană. Dară pe când predominau la aceasta linii drepte, în stilul bizantin spiritul creștin, care tinde la cele înalte, a îndoit liniile acestea, împreunându-le într'un mod armonic cu cele ovale, și trecând astfel la forma rotundă a arcului și a boltii. Acoperemintele cele plane ale basilicelor s'au delaturat; în locul lor căutau, cei ce zideau bisericile, să aplice acopereminte rotunde, copiând forma boltii cerului. De-asupra *formei fundamentale a crucii* (în cele mai multe cazuri a crucii grecești), care acuma e figurată în basilice, se rădică, unde se încruciașază cele patru brațe, în mijlocul edificiului, *cupola principală* în dimensiuni mari, grupându-se armonice pe lângă dânsa alte cupole secundare, dintre cari cupola de ost, ce acopere apsis, de regulă e mai mare și mai bine dezvoltată. Forma aceasta de construire, *zidirea aceasta centrală*, e caracteristica stilului bizantin. Toate părțile bisericii se rapoartă — nu ca la basilică — corespunzător direcțiunii orizontale și formeii lungărețe la un punct de încheiere (apsis) ci în mod central la spațiul din mijloc al edificiului, asupra cărui se rădică cupola principală.

Biserica se rădică sau de-asupra unui *plan în patru unghiuri* sau de-asupra unui plan în *forma crucii* (bună-oară la biserica s. Sofii), în cazul ultim exteriorul ei (bună oară în forma crucii cu colțurile

dreptunghiulare la biserica sântului Marcu din

Veneția sau cu colțurile devenite rotunde la

bisericile zidite în stil bizantin din timpurile mai târzii) La apus e împreunat cu biserica un nartic adese-ori dublu, pe când la răsărit de regulă încheie biserica trei apside poligonale, dintre cari însă numai cea mijlocie se cunoaște pe din afară. *Cupola* din mijlocul edificiului se razimă pe mai mulți, adese-ori pe patru pilastri sau columne; dară nu zace imediat pe arcurile pilastrilor, ci pe un țilndru de zid, numit tambur, ce e așezat între cupolă și pilastri și destinat pentru ferestri.

Columnele, cari despărțesc năile și sprijinesc em-porele, sunt cu totul tot subordonate sistemului cupolei. Caracteristica lor principală sânt capitelele în

forma cubului, ce se îngustă în jos, ai cărui patru păreți sânt decorați cu ornamente de frunză plane și lucrute fin. De-asupra capitelului se află o chiveră în forma unui trapez, millocind trecerea la arc

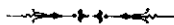
Adese-ori chivera aceasta e decorată cu relief, cu o cruce sau cu monogramul lui Hristos.

Păreții sunt îmbrăcați în lăuntru cu lespezi de

marmură sau acoperiți cu icoane de mosaic, mai târziu cu tablouri făcute a fresco.

Ferestrele sânt ca cele din biserică, având forma pătratului drept-unghiular și încheindu-se sus într'un arc rotund. Fînd late b. o. la bisericii mari se despărteau cu una sau două colonne.

(Va urmă)

Parabola despre sămănător

Evangelia din Duminica a 21. după Rosalii, a 4-a a lui Luca 8, 5—15*

Ținta

Astăzi vom citi evanghelia din Duminica viitoare, în care ni-se spune o istorioară despre un sămănător, pe care a povestit-o și Isus ascultătorilor săi.

I. Analiza

Spuneți-mi ce lucră sămănătorul? Ară pământul, îl grapă, apoi împrăstie sămânța (sămănă), și (cu ajutorul grapei) o acopere cu pământ mărunt. De ce face el lucrul din urmă? Ca să nu mănânce paserile sămânța. Ce se întâmplă apoi cu sămânța, după ce e în pământ? Încolțește . . . Ca să poată încolți . . . însă, de ce mai are ea trebuință? De umezeală (ploaie!) căldură (razele soarelui!). Și apoi ce se întâmplă cu sămânța? Încolțește, produce fir, crește, rodește . . . și se adună. Dar de peste tot locul capătă sămănătorul tot un fel de rod, bogat, bun? Nu. În unele locuri nu crește nimic, în altele foarte puțin. Care este cauza? Timpul. De multe ori însă timpul este foarte potrivit, și totuși în unele locuri nu se produce nimic, sau foarte puțin. De ce oare? Nu e bun pământul. Anume, în cari locuri nu poate încolți sămânța? În locurile, unde sunt pietri (pietriș). Pentru ce nu? Nu este umezeală, și astfel se uscă. În cari locuri nu poate crește firicelul ieșit din sămânță? În locurile pline de buruiene, de spini și de alte necurătenii. De ce nu pot crește aci firele ieșite din sămânță? Buruienile împiedică razele soarelui de a străbate până la firicele, și astfel acestea nu au destulă lumină și căldură ca să poată crește; iar buruienile, spinii, nu lasă firicelul din sămânță să iasă în sus. Numai în cari locuri poate încolți bine sămânța, și poate crește, ca să producă rod mult? Numai în pământul bun (dacă și timpul e potrivit). Eu am văzut însă și pe pământul bun, unele dungă înguste și lungi, pe cari nu crește nici un firicel de iarbă și nici de altceva. Cum vă explicați voi aceasta? Pe acolo de bună samă va fi fost vre-o cale, pe care umblă oameni cu picioarele. Aceasta o vedem la multe holde. Ce face plugarul, când ară astfel de locuri cu căi? Ară cu plugul și căile acelea, sau când ajunge la o astfel de cale rădică plugul și trece peste ea. Dar la sămănat, poate

sămănătorul încunjura, ca să nu sămene și pe cale? Nu. De ce? . . . Ce se întâmplă apoi cu sămânța, ce cade pe cale? O calcă trecătorii și-o mănâncă paserile**.

Despre un sămănător, care a sămănat sămânța pe locuri diferite, a istorisit odată și Isus ascultătorilor săi, când eră lângă lacul Ghenezaretului.

II. Sinteza

1. Domnul Isus zicea: „*Ieșit-a sămănătorul să sămene sămânța sa. Și sămănând el, unele au căzut lângă cale, și s'au călcat, și paserile cerului le-au mănăcat*“. Cum vă explicați voi, că unele sămânțe au căzut lângă (pe) cale? De bună samă eră o cale prin holdă. De ce nu s'a putut produce nimica din sămânța de pe cale? A fost prea tare pământul; sămânța nu s'a acoperit cu pământ, ci unele au fost călcate (și sparte), altele au fost mănăcate de paserile ce zboară pe sub cer (paserile cerului). Ce titlu vom da acestei părți din istorisirea lui Isus? (*Sămânța pe cale*).

Isus a istorisit mai departe despre sămănător și sămânța astfel: „*Și altele au căzut pe piatră, și dacă au răsărit s'au uscat, pentru că nu aveau umezeală*“. Cum au ajuns sămânța pe piatră? Holda va fi fost în apropierea vr'unui loc cu stânci, și când a împrăștiat sămănătorul sămânța, unele grăunțe au ajuns pe stânci (pietrii). În Palestina, pe lângă lacul Ghenezaret erau locuri cu stânci, și pe stânci se află câte o dungă de pământ foarte îngustă, pământ puțin adânc. Ce s'a întâmplat cu sămânța ce a ajuns pe acea dungă de pământ? A răsărit îndată. Ce a fost încă nepotrivit pentru aceste seminte? N'a fost destul pământ, ca să poată pătrunde adânc cu rădăcinile și, să se poată nutri. Ce s'a întâmplat deci, când au ajuns razele soarelui la aceste seminte? Colțul răsărit s'a uscat. — Ce titlu să punem acestei părți din istorisirea lui Isus? (*Sămânța pe piatră*).

După aceea a urmat Isus cu istorisirea astfel: „*Și altele au căzut între spini, și crescând spinii le-au înecat*“. Ce a fost nepotrivit pentru sămânța pe holda aceea? Erau mulți spini (scăieți) pe holdă. Au fost spinii sămănați de cineva pe holdă? Nu; dar rădăcinile lor se aflau de mai nainte în pământ. Pământul acel deci nu eră curat. Ce creștea mai repede din pământul acela necurat? Spinii. Și astăzi sânt multe locuri de pe lângă lacul Ghenezaret acoperite cu spini. Rădăcinile lor sunt atât de afund întrate în pământ și sunt atât de mulți încât scoaterea lor din pământ și nimicirea lor, e aproape cu neputință. — Ce titlu punem acestei părți din istorisirea lui Isus? (*Sămânța între spini*).

Apoi a istorisit Isus mai departe: „*Iară altele au căzut pe pământ bun, și crescând au făcut rod cu sutele*“. Ce a fost potrivit aci pentru seminte? Pă-

* Aceasta evanghelie se citește în anul acesta (1905) în Duminica din 16 Octombrie. În școală se poate citi și tractă cu elevii în săptămâna ce premerge acestei Duminici, cum se vede și din „Ținta“ de față; dar se poate tractă și în săptămâna ce urmează acestei Duminici.

** Se mai poate accentua, că încolțirea, etc. mai atâră și dela puterea de viață a sămânței; dovadă sămânța făcută de oamenii științei și semintele găsite în mâinile mumiiilor; (ceste din urmă după mii de ani au putut încolți).

mântul a fost *moale, afund și curat*. Ce titlu dăm acestei părți? (*Sămânța pe pământ bun*).

Reproducerea celor istorisite până aci (vezi textul mai jos).

Reprivire asupra holdei. Prin întrebări (De ce a fost nepotrivit pământul de pe cale, de pe piatră, din spini, pentru dezvoltarea sămânței? De ce a fost potrivit pământul bun ...) ajungem la următorul rezultat (tabelă 1):

1. Pământul de pe cale e tare.
2. Pământul de pe stâncă e puțin adânc.
3. Pământul cu spini e necurat.
4. Pământul bun nu e tare, nu e puțin adânc, nici necurat, ci e moale, afund și curat.

2. **Esplicarea parabolii.** De ce a spus Isus ascultătorilor săi această istorioară? (Gândiți-vă la istorioara despre samarineanul milostiv!) Ca ei să învețe ceva din ea (= *parabolă*). De aceea le-a și zis ei, după ce a gătat cu istorisirea: „Cela ce are urechi de auzit, să auză”. Adecă, cei ce au auzit istorisirea să fie cu băgare de samă la ceea ce însemnează istorioara (așa cum zice cătră voi învățătorul: „Băgați de samă!”). Dar ce să însemneze această istorioară? Să încercăm a ni-o esplica.

Sămănătorul este Dumnezeu și Isus. Sămânța? Cuvântul lui Dumnezeu, învățătura lui Isus. Cele patru feluri de pământ? Patru feluri de inimi. Să le vedem pe rând!

a) Cum eră pământul de pe cale? Bătut, tare, îndărătnic, care nu primia sămânța. Ce fel de inimi se înțeleg deci prin pământul de pe cale? *Oameni cu inima îndărătnică*, cari nu primesc în sine cuvântul lui Dumnezeu. Ei aud cuvântul lui Dumnezeu, (cum și pe pământul de pe cale a căzut sămânța), dar ce nu fac ei? Nu-l ascultă, nu-l împlinesc, ci mai vârtos îl calcă în picioare. Voi cunoașteți astfel de oameni anume? (Cain, frații lui Iosif, Faraon, preotul și levitul din istorioara despre samarineanul milostiv, fariseii, etc.). La aceștia, cuvântul lui Dumnezeu nu intră în inimă, ca să prindă rădăcini și să rămână acolo, ci uită de el, și fac și mai departe păcate. Cine-i îndeamnă spre aceasta? (Ispita, diavolul, oameni răi, copii răi). Aceștia vin și cu cuvintele lor rele alungă cuvântul lui Dumnezeu, îl răpesc, cum paserile au răpit sămânța de pe cale. — Reasumare.

b) Cum eră pământul de pe piatră (stâncă)? Ce fel de oameni se înțeleg aci? Oameni cari aud și primesc învățătura dumnezească, dar aceea nu poate prinde rădăcini adânci în inima lor, pentrucă sunt prea *ușuratici*. Ei prind îndată învățătura dumnezească, dar îndată ce (răsare soarele) vin năcazuri, sărăcie, morburi, ispite, ș. a. asupra lor, pierd toată credința și nădejdea, se lapadă de învățăturile lui Isus, și fac fapte rele (furt, ucidere, minciună). — Reasumare.

c) Al treilea fel de pământ a fost necurat. Ce fel de oameni înțelegem aci? *Cu inimă necurată*. Adecă

precum în pământul acela sunt adâncite rădăcinile spinilor, buruienilor și a altor necurății, așa și în inimile oamenilor acestora au prins rădăcini adânci poftele, obiceiurile rele; și aceștia aud, cunosc și primesc cuvântul lui Dumnezeu, dar poftele și obiceiurile lor rele, nu lasă, ca cuvântul lui Dumnezeu să rodească în inima lor (ca ei să și facă fapte bune), cum n'au lăsat spinii ca să se poată dezvoltă sămânța ce a căzut între ei. — Reasumare.

d) Pământul bun înseamnă pe oamenii, cari primesc învățătura dumnezească, o păzesc și viețuiesc după ea, fac fapte bune, plăcute lui Dumnezeu.

Să vedm, oare am esplicat noi bine parabola, pe care nici învățăceii lui Isus n'o înțelegeau. Ce au făcut ei deci? Au întrebat pe Isus. Și Isus? Le-a esplicat-o. Să vedem, cum a esplicat-o Isus. (Textul e mai jos la pct. 2).

Textul evangheliei:

1. Zis-a Domnul pilda aceasta: „Ieșit-a sămănătorul să samene sămânța sa. Și sămănând el, unele au căzut lângă cale, și s'au călcat; și paserile cerului le-au mâncat. Și altele au căzut pe piatră, și dacă au răsărit, s'au uscat, pentrucă nu aveau umezeală. Și altele au căzut în spini, și crescând spinii le-au înecat. Iar altele au căzut pe pământ bun, și crescând au făcut rod cu sutele“.

2. Acestea grăind, a strigat: „Cela ce are urechi de auzit, să auză”. Și l-au întrebat pe dânsul, învățăceii lui, zicând: „Ce este pilda aceasta?” Iară el a zis*: „Pilda este aceasta: Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu. Iară cea de lângă cale, sunt cari aud cuvântul, iară după aceea vine diavolul și ia cuvântul dela inima lor, ca nu cumva crezând să se mântuiască. Iară cea de pe piatră, sunt cari când aud, cu bucurie primesc cuvântul; și aceștia rădăcină nu au, cari cred până la o vreme, și în vreme de ispită se lapadă înapoi. Iară cea ce a căzut între spini, aceștia sânt cari aud, ci cu bogățiile și cu grijile și cu dulcele lumii acesteia umblând, se împresoară, și nu rodesc de săvârșit. Iară cea de pe pământ bun, aceștia sunt cari cu inimă bună și curată auzind cuvântul îl țin, și fac rod întru răbdare“. Acestea zicând, a strigat: „Cela ce are urechi de auzit, să auză“.

III. Asociația

Să asemănăm cele patru feluri de pământ cu cele patru feluri de oameni! Ce fel de sămânță se samănă pe toate pământurile? Sămânță bună. Cum stă lucrul cu inimile oamenilor? În toate intră cuvântul curat al lui Dumnezeu. Dar cum e cu primirea și păzirea lui? La cei îndărătnici, nu poate rămânea;

* Versul 10 s'a omis, fiind de prisos.

la cei ușuratici prinde ceva rădăcini, dar nu pătrunde adânc; la cei cu inima necurată, e împedecat în lucrarea sa de poftele și datinele rele; numai la cei cu inima curată prinde rădăcini adânci, și ei sunt oameni plăcuți lui Dumnezeu (fericiți). De aceea, ce să cerem noi dela Dumnezeu?

IV. Sistemizarea

„Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele din lăuntrul ale mele“ (Psalm 50, 12).

V. Aplicarea

În școală tuturor copiilor li-se spune cuvântul lui Dumnezeu; anume? . . . Ce observă însă învățătorii? Că unii școlari nu primesc cuvântul lui Dumnezeu, alții îl primesc. De unde vine aceasta? . . . Deci cum trebuie să vă rugați voi lui Dumnezeu? („Inimă curată . . .“)

Întrucât se poate asemăna școala, casa parintească, biserica, cu locul de sămănat? (Sămănătorul e preotul, învățătorul, părintii; felurile pământului sunt școlarii . . .)

Cum înțelegi tu vorbele lui Isus: „Fericiți cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pe el“?

Ce ziceri se mai potrivesc aici? „Fericiți cei curați cu inima, . . .“ „Dumnezeu vrea, ca toți oamenii să se mântuească“.

Varietăți

Himen. Dl. *Ioanichie Bucur*, teolog abs. din Margina, își va sărbători cununia sa cu dsoara *Valeria Crăciunescu* în 16 Octombrie st. v. în biserica gr. română din Gros. Felicitările sincere.

Procesul pentru mănăstiri. În procesul intentat bisericii sârbești, pentru mănăstiri, din partea contrară s'a dat excepție în contra competenței tribunalului regesc din Budapesta de a judeca în acest proces, fiindcă cele mai multe mănăstiri se află pe teritoriu croat. Tribunalul reg. din Budapesta a respins însă excepția în una din zilele trecute și s'a declarat de sine competent să judece în merit în chestia mănăstirilor.

Convoare. Pentru a lua mai multe hotărâri privitoare la situația politică de azi, invităm respectuos pe toți Românii de pe teritoriul comitatului Caraș-Severin cari aderează la principiile politice ale clubului naționalităților din parlamentul țării, la o *Conferență publică*, care se va ține în *Lugoj* la 5 Noembrie n. la oarele 2 d. a. în hotelul „Concordia“ Ordine de zi: 1. Promulgarea concluzelor conferinței din Sibiu, ținută la 10 Ianuarie 1905. 2. Situația politică generală. 3. Concluz asupra votului univerval. Din conferența pregătitoare ținută la 10 Septembrie n. 1905. *Virgil Tomiciu*, președinte. *Mihail Gașpar*, notar, *Ioan Vidu*, notar, *Mihail Crăciun*, notar.

Bibliografie

În editura Tipografiei și Librăriei diecezane a ieșit de sub tipar:

„Calendarul Românului“

pe anul comun 1906.

Cuprinsul ales. Ilustrațiuni frumoase.

Prețul 50 fileri.

În editura Tipografiei și Librăriei din Caransebeș au apărut următoarele cărți ale prof. Dr. **Petru Barbu**:

Istorieare Religioase-morale, I Carte de Religione pentru școalele poporale, 30 fil.

Istorieare Biblice, II carte de Rugăciune pentru școalele poporale, 30 fil.

Istorieare Bisericești, III Carte de Religione pentru școalele poporale, 30 fil.

Catehismul, IV Carte de Religione pentru școlile popoarele 40 fil.

Carte de Rugăciuni și cântări bisericești, cu binecuvântarea arhierescă. (Format mic, 160 pagini, broșurată 50 fil., legată dela 60 fil.—10 cor.)

Istoria sântă a Testamentului vechiu, I Carte de Religione pentru școalele medii, 80 fil.

Istoria sântă a Testamentului nou, II Carte de Religione pentru școalele medii, 80 fil.

Istoria Bisericească, III Carte de Religione pentru școalele medii, 1 cor.

Isus Hristos, cu cuvintele sântei Scripturi, 2 cor. 50 fil. — Edițiunea poporală 1 cor.

Studii de Istoria Bisericii Române contemporane de *Nicolae Dobrescu*. I Istoria Bisericii din România (1850 — 1895). București Tipografia „Bucarester Tagblatt“, str. Carageorgeviciu 7 — 9 1905.

Dr. Beke Munó. Aritmetică pentru școalele medii prelucrată de *Aurel Ciortea*, profesor, editura Librăriei Ciurcu, Brassó 1905.

Fosta grădină cu moșie
a lui **Jelep**, se arendează
— pe 5 ani. —

Marie Köhler.

1—2 [52]

Nándorhegy.

Concurs

Cu provocarea la decizia Venerabilului Consistor diecezan de datul 31 Iulie 1904 Nr. 1184 B. se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare in „Foaia Diecezană” — pentru ocuparea postului de *capelan* in parohia de clasa a II-a din comuna **Sacul** protopresbiteratul Lugojului.

Emolumentele sunt:

1. $\frac{1}{3}$ (a treia parte) din sesiunea parohială.
2. $\frac{1}{2}$ (jumătate) din toate accidentele școlare și bir.

Recurenții vor subșterne petițiunile instruate cu documentele prescise Prea Onoratăului Oficiu protopresbiteral gr. or. rom. din Lugoj.

Sacul, la 2 Septembrie, 1905. 3—3 [50]

Aureliu Spătan

preș. com. par.

Vasile Tărianu

not. com. par.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistor diecezan ddo 31 August a. c. Nr. 2149 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de *invățător* la școala gr. or. română din **Agadici** protopresbiteratul Oraviței cu termen de 30 de zile dela prima publicare in „Foaia Diecezană”, cu următoarele emolumente:

1. Salar in bani gata 600 cor.
2. 16 m. lemn (8 m. pentru învățător și 8 m. pentru sala de propunere) 96 cor.
3. Pausal pentru scripturistica 10 cor.
4. Spese pentru conferințe și adunare 16 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fil.
6. Două jugere pământ arător și un juger estravilan, după care alesul învățător are să plătească toate dările recerute.

7. Cortel natural cu grădină.

8. Pentru curatoratul școlii 32 cor.

Concurenții pătăți și compromiși nu se vor admite. Alesul învătător este îndatorat a purta cantonatul in și afară de biserică și a instrui tinerimea școlară in cântarea bisericească. Este îndatorat a purta scripturistica ca notar al comitetului și sinodului parohial, a compune socoțile bisericești și ale cultului, fără nici o altă remunerațiune.

Pentru serviciile prestate in alte comune, comuna bisericească nu acorda nici un emolument.

Recurenții au a-și subșterne recursele lor Prea On. Oficiu protopresbiteral din Oravița-montană, fiind adresate comitetului parohial din Agadici. Concurenții au a se prezenta cu prealabila incuoștiințare a protopresbiterului concerninte — dar numai odată — in vre-o Duminică ori sârbătoare in s. biserică spre a-și arată desteritatea in cântare, dar nici decum in ziua alegerii.

Agadici din ședința comitetului parohial ținută in 14/27 Septembrie 1905. 2—3 [52]

Aureliu Nemoian

preot și prezidentul com. par.

Remus Boldea

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Alecsandru P. Popoviciu* protopresbiter.

Licitațiune minuendă

Pe baza incuviințării Ven. Consistor diecezan ddo 28 Maiu a. c. Nr. 1335 ex. 1905 se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea unei *biserici* noi in comuna **Jdioara**, protopresbiteratul Logojului, cu prețul de exclamare de 26.620 Cor. 70 fil.

Licitațiunea se va ține in 6/19 Noemvrie a. c. la 11 ore a. m. in școala din loc.

Reflectanții vor avea a depune innainte de licitație 10% vadiu.

Specificatiunea de spese și măsuri se poate vedea la Oficiul parohial.

Jdioara la 24 Iulie 1905.

2—3 [51]

Comitetul parohial.

In conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Senegin

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofiței, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagreii, reumatismului, recelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai înbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgâr-ciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilic, morburile tinerețelor **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum, palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogue, legături și bandagerie, chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri rusece, parfumuri, sapunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, olen pentru păr, esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori-ce fel de artichu din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

7—10 [45]

Cornel Demeter,

apotecar in Szászváros piața șccalei Nr. 45.

Mersul Trenurilor

Valabil dela 1 Octomvrie 1905

Budapesta, gara de vest (ny. p. u.) — Verciorova

Stanga

Dreapta

P. I—III	A. I—II	P. I—III	A. I—III	P. I—III	Or. Ex. I.	Stațiunile	Or. Ex. I.	P. I—III	P. I—III	A. I—III	A. I—III	P. I—III
630	940	1205	225	655	1130	p. Budapesta	s. 1250	715		115	630	950
829	249	305	815	755	443	p. Timișoara-Josefin	p. 803	945	s. 705	750	122	s. 1245
	350	426	924	916	545	p. Logoj	p. 646	610	507	620	1205	1100
		886				s. Buziaș	p.					689
		800		102		s. M.-Ilia	p.	147			716	716
147			147			p. M.-Ilia	s.			102		
712			712	689		p. Buziaș	s.	836			307	307
837	358	436	929	929	547	p. Logoj	p. 644	559	502	614	1208	1043
947	450	557	1029	1042	632	p. Caransebeș	p. 602	459	400	531	1121	942
M. 411		740		1226		p. Domașnia-Cornia	p.	317	s. 1057M.	414	949	752
450		804	1209	1251		p. Iablanița	p.	246	1014	346	715	715
546	653	830	1230	112	828	p. Băile-Erculane	p.	345	217	840	327	644
653	718	836	1256	189	853	s. Orșova	p.	315	140	719	258	816
	732		120	239	907	s. Verciorova	p.	245	1250	218	746	

Budapesta gara de vest (ny. p. u.) — Timișoara-Josefin — Baziaș

	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III
	655	1010	940	830 225	p. Budapesta g. de vest	s. 115	710	630	715
	605	1025	300	826	p. Timișoara-Josefin	p. 657	917	100	805
	617	1037	312	838	s. Chișoda	p. 645	905	1248	753
		520		713	p. Buziaș	s. 1030			1027
	618	1088	313	838	p. Chișoda	s. 644	904	1247	751
	645	1105	340	904	s. Jebel	p. 616	837	1219	723
	930		609		s. Boca	p.		931	510
			941	510	p. Boca	s. 930		609	
	650	1106	342	905	p. Jebel	s. 614	834	1218	716
	701	1118	354	917	s. Voitec	p. 602	823	1206	704
	1017		701	1155	p. N.-Bocșa	p. 340		855	355
	340	855		355	p. N.-Bocșa	s. 1017			1155
	707	1123	404	921	p. Voitec	s. 555	820	1158	654
	808	1236	520	1021	s. Vêrsșet	p. 451	716	1054	552
	1250		1088		s. Timiș-Cubin	p.	330		135
	1220		1027		s. Panciova	p.	341		155
	341	830	165		p. Panciova	s. 745	1220		1027
	330		135		p. Timiș-Cubin	s.	1250		1058
	818	1250	547	1029	p. Vêrsșet	s. 443	706	1049	530
	845	121	618	1053	s. Jansenova	p. 414	637	1020	459
	1120		832	1255	s. Oravița	p.	225	820	316
	256		1150		s. Anina	p.		444	1033
		444	1055		p. Anina	s.	256		1150
		820	315		p. Oravița	s.	1120		832
	851	131	625	1058	p. Jansenova	s. 406	630	1012	485
	925	208	702	1135	s. Baziaș	p. 328	550	925	400

Observări: Oarele, ce stau de a stanga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta, de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Ex. = Trenul Orient-Expres. A. = Tren Accelerat, P. = Tren de persoane, M. = Tren mestecat. În rubrica stațiunilor: s. = sosște și p. = pleacă.